

אורות פלא

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

סבוך
להודות
כתבי רבינו
אליעזר פאפו
זי"ע, מח"ס
"פלא יועץ"
ועוד

שבת הנכה פרשת מקץ תשפ"ב

מזמור שיר הנפת הבית לדוד. ארוממך ה' פי דליתני ולא שמחת אויבי לי וכו'. (תהלים ב)

כתבו הפוסקים שמזמור זה נתקן לאמרו בהנכה, שראשי תבות פסוק ראשון הוא למשחה רמז לגם הנכה. ואפשר לרמז כל המזמור בענין גם הנכה.

דהנה ידוע כי כל מגמת היונים היה לאבד זכר דת ישראל ולהיותנו ככל הגוים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (בראשית רבה ב ד) שהיו אומרים כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל. ולכונה זאת גזרו לבטל מהם שבת ומילה שנאמר בהם אות. ואף כי יש עוד תפלין שנאמר בהם אות, לא חשו עליה, כי לא יקום עד אחד באיש" (בבב"ב פ"ג ע"ב). והנה בענין השבת אמרו בגמרא (ראש השנה טז:) שפולכות הרשעה גזרו גזרות על ישראל, ומבבלם שלא ישמרו השבת.

והנה הגוים חושבים כי שמירת שבתות וימים טובים גורם דלות לישראל מפני שממעטים במשא ומתן, אשר בזה נצחם רבי ראובן בן אצטרובל (מעילה יז.) ואמר להם מי שיש לו שזנא רוצה שיהיה עשיר או עני? אמרו לו רוצה שיהיה עני, אמר להם אם בן תבטלו מהם גזרת השבת, ובטלוה. וידוע שמתנת השבת לישראל נתנה ולא לאמות העולם, כמו שאמרו בגמרא (סנהדרין נח:): גוי ששבת חייב מיתה, ובתפלות שחרית של שבת קדש אנחנו אומרים ולא נתתו ה' אלקינו לגויי הארצות וכו'.

ובענין המילה אמרו במדרש (בראשית רבה מו י) שבני מלך אחד למדו תורה, ומתוך דברי תורה נכנס חשק תורת ה' בלבם ורצו להתגייר, והיו מתפחדים כי נפל פחד אביהם עליהם. מה עשו? אמרו אל הרופא שיאמר לאביהם שנוכל להם צרעת במקום המילה, וכדי לרפאותם צריך לחתך הבר, ומשום רפואה המלך נתן רשות ומלו. ועוד אמרו במדרש (עירובין ט.) שאברהם אבינו עומד בפתחה של גיהנם וכל מי שהוא מהול ושומר בריתו מצילו מדינא של גיהנם.

והנה חקרו המפרשים, למה בנם של פורים נצטוונו בשמחה ומשתה מה שאין בן בנם של הנכה? ועל זה תרצו, כי גם פורים גדול מנס של הנכה משתי סבות: האחת, כי גם הנכה היה בהיותנו על ארצנו ועל נחלת אבותינו והוא מקום השראת השכינה, והוא יותר בנקל לעשות בו גם. והשנית, כי הצרה אשר היתה בימי מתתיה בן יוחנן היה בדבר הנוגע לכבודו יתברך, שהיו רוצים לבטל מהם מצות, ומכרח הקדוש ברוך הוא לעשות עמהם גם ופלא בעבור שמו, ומשום הכי לא נתחייבו רק בהלל והודאה.

ועל פי האמור נבוא אל רמז המשך הכתובים: "ארוממך ה' פי דליתני", שזכיתנו לעמד באמונתנו ה' אחד, הפך ממה שהיו אומרים כתבו על קרן השור וכו' שיעבדו לאל אחר, וההפך הוא בין דל"ת לרי"ש, וזהו "כי דליתני" להעמיד הדל"ת של אחד. או נאמר על השבת אנו נותנים שבח והודאה, אף כי לפי דעת האמות הוא גורם דלות לנו, "ולא שמחת אויבי לי" כי אין להם חלק ונחלה בשמחת השבת.

ועל המילה אמר ה' אלקי שועתי אליה ותרפאני, רמז אל המילה אשר נתקומה על ידם, כי תואנה הם מבקשים לשם רפואה, וגם שעל ידי המילה ה' העלית משאול נפשי חיייתי מירדי בור", שמציל מדינא של גיהנם.

ועכשיו קא מתמה קרא, למה בנם הנכה זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו" שהוא הלל והודאה בלבד ולא משתה ושמחה גם כן כמו בנם פורים? ולזה תריץ יתיב ואומר יודע לך "כי" מה ש"רגע באפו" ותכף "חיים ברצונו בערב יליו בכי" ותכף "לבקר רנה", הוא מפני שתי סבות: האחת, "ואני אמרת" שגם הנכה היה "בשלו", בזמן ששלו הייתי בביתי, רענן בהיכלי, על ארצנו ועל נחלת אבותינו, ובדין הוא "כל אמוט לעולם". זאת שנית, ה' ברצונה, בדבר הנוגע אל רצונה "העמדת להררי עז" ו"הסתרת פניך הייתי נבהל", אמנם מאחר ש"אליה ה' אקרא" בדבר הנוגע אליה, "ואל ה' אתחנן" בודאי כי ימהר להושיעני, כמו שכתב בספר החסידים (סימן קלא) שכל מה שאדם מתפלל בדבר הנוגע לכבודו יתברך, תפלתו מתקבלת אפלו אם אינו ראוי.

והנה אמרו בגמרא (ביצה לב:): עתירי בכל יורדי גיהנם הם, ובכך, בקשת האדם ותפלתו על הממון לא יהיה רק כדי שיהיה לו ישוב טוב לעבודת הבורא, כי דאגת וצרת העניות מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו (עירובין מא:). וירויח בזה פי ה' משמים ישמע קולו ויקבל תפלתו וירחיב ה' את גבולו, ובכך יתחייב להודות ולהלל לה'.

וזה פונת הכתוב: "מה בצע בדמי" שהוא הממון, כמו הדמים מודיעים (בבא מציעא מ:), "ברדתי אל שחת", אם אהיה מירדי גיהנם, רק שאני מבקש מפני סבה "היודך עפר" מי ששחה לעפר נפשו ואין לו ישוב "היגיד אמתך", "שמע ה' וחסני ה' היה עוזר לי" יען שהוא דבר הנוגע לכבודך. "הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזני שמחה", שנעניתי בתפלה, "למען זמרה כבוד ולא ידם ה' אלקי לעולם אודה", שאני חייב להודות ולהלל.

נר שבת ונר חנכה

זהירות בהדלקת נרות שבת

ידוע מאמר רבותינו זכרונם לברכה (שבת כג:), שהזהיר בהן זוכה לבנים תלמידים חכמים. וענין הזהירות הוא שיהא הפלי שמדליק בו נאה ונקי ושידליק בשמן זית זך, ובשבת ירבה בנרות, ומה טוב להדליק בעששית שבע פתילות, וכתבו משם האר"י ז"ל, שהטבת הנרות צריכה להיות על ידי האיש וההדלקה על ידי האשה, ואם בכל המצוות ראוי לאדם להתחזק לקיים מצוה מן המבחר לעשות נחת רוח ליוצרו, על אחת כמה וכמה במצוות כאלו שבא בשכרו שכן טוב, כי יתן איש את כל הון ביתו באהבה לזכות את בניו לכתיבה של תורה. במקום שמצוי שמן זית, צריך לזהר בו, דהרגיל בנר שבת הניין ליה בנים רבנן (שבת כג:). ולכן צריך לזהר בנר לעשותו בשלם שבפנים, כדי לזכות לבנים המאירים בתורה - שנמשלה לשמן זית (מחבר"ר רסד ב).

ויהא זהיר לעשות נר יפה, שהדלקת הנר חובה. ועל קרחין הא דזוכה לבנין רבנן, הינו אם עושה יותר מחיובו לעשות נר יפה. וכן צריך לזהר בשמן זית, לזכות לבנים מאירים בתורה, שנוחין בהלכה בשמן זית. ואני נוהג לומר קדם הדלקת נר חנכה: לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה, הריני מוכן ומזמן לקיים מצוות הדלקת נר חנכה, כמו שתקנו לנו רבותינו זכרונם לברכה. ויהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתעלה עלינו פאלו בנו בכל הפונות הראויות לכון ועלה לפניך מצוות הדלקת נר חנכה שלנו עם מצוות הדלקת נר חנכה של בניך היודעים והמכונים בכל הפונות הראויות לכון. ובכח סגלת מצוות הדלקת נר חנכה תזכנו לנו ולזרענו לנר מצוה ותורה אור, ויאירו וישלמו רמ"ח איברי נפשנו רוחנו ונשמחנו, ותבנה בית המקדש במהרה בימינו, ושם גדליק המנוחה על ידי פהניך הקדושים. וכשם שעשית נסים לאבותינו בן עתה הושיענו וקבצנו והצילנו מן הגוים, להודות לשמך, להשתבח בתהלתך, אם לא בזכות - ברחמים, וברחמיך הרבים תחפץ בנו ותרחנו. ויהי נעם וכו' עלינו ומעשה ידינו פוננה עלינו ומעשה ידינו פוננהו.

(פלא יועץ)

ומה מאד צריך לעמוד על המשמר ולזרז הנשים בענין הדלקת הנר מבעוד יום, כי לפעמים מחמת שהן עסקניות, ורוצה אשה להרבות בתקונים ויפוי ביתה, וכהנה דברים ריקים הבל הבלים, ומתוך בן מאחרת להדליק, שהכל נראה לה צריך גדול, ואומרת איך אפשר בלי זה ואיך אפשר בלי זה, עוד היום גדול, עוד יש שהות, עד שנמצא עולם חשה בעדה. וחיובא רמיא על הבעל להזהיר שתקדים להכין מיום חמישי, ותקום בעוד לילה, ותעשה בזריזות, באופן שתגמר כל עסקיה בעוד היום גדול, ולא תהיה רדופה ודחוקה לגמר עסקיה עם חשכה. ותגד לבית ישראל אלו הנשים, דברים קשים כגידים, בענין חמר אסור חלול שבת קודש, ויאמר לה שמעי נא אחותי רעיתי, יותר טוב שתניחי באמצע העסק, עד שאני מרצה אפלו שלא תבשל לשבת, וטוב פת חרבה, כדי שלא תאחר ההדלקה ותכנס בחשך חלול שבת חס ושלום. ואם יארע לך שאחרת עד שהוא ספק חשכה, חדל לך מלהדליק כלל, כי אז כי אשב בחשך, ה' אור לי, שהרי אמרו (קידושין ט:): ישב אדם ולא עבר עברה נותנים לו שכר בעושה מצוה, ויהיה מרצה בך ברצון טוב. ולא יטיל אימה יתרה בתוך ביתו, שהרי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (גיטין ו:): שאחד מהדברים הרעים שגורם המטיל אימה יתרה בתוך ביתו, הוא חלול שבת. ואם לעולם צריך אדם להתנהג בתוך ביתו בלשון רכה וניחותא וענוה צדק, כמנהג בני ישראל הפשרים, על אחת כמה וכמה בעת הכנסת שבת, השעה צריכה לפי סודן של דברים, בל יראה ובל ימצא קול מלחמה במחנה, כי שם יחנה הסטרא אחרא חס ושלום. וכל קבל דנא [- ולעמת זאת], המרבה אהבה ואהוה ושלום ורעות וחסד יתרה עם בני ביתו, יהיה ה' אתו, וירבה פבוד ביתו. וכבר הזהירו בפרוש רבותינו זכרונם לברכה (שבת לד.) על אלו שלשה דברים שצריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה, שצריך למימרינהו בניחותא פי היכי דליקבלו מינה.

(חסד לאלפים)

בית תפילה

ספרו של רבינו אליעזר פאפו זיע"א עם הוספות מכתב יד המחבר בהוצאה מפוארת עם ציונים מקורות והוספות רבות.

להשיג בחנויות הספרים ובפלאפון 052-7674242

לרגל שמחת בר המצוה של הבחור היקר עזרי נחום נ"י שיזכה לגדול בתורה ויראת שמים והיה שמו כשם הגדולים אשר בארץ.